

Sygn. akt I ACa 543/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 listopada 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący	:	SSA Bogusław Suter
Sędziowie	:	SA Grażyna Wołosowicz (spr.) SO del. Jacek Malinowski
Protokolant	:	Małgorzata Sakowicz - Pasko

po rozpoznaniu w dniu 27 listopada 2019 r. w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) w W.

przeciwko A. C. i W. C.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanych

od wyroku Sądu Okręgowego w Łomży

z dnia 29 kwietnia 2019 r. sygn. akt I C 777/18

I. zmienia zaskarżony wyrok:

a) **w punkcie I i oddala powództwo;**

b) **w punkcie II i zasądza od powoda (...) w W. na rzecz pozwanych A. C. i W. C. solidarnie 5.417 (pięć tysięcy czterysta siedemnaście) zł tytułem zwrotu kosztów procesu;**

II. zasądza od powoda (...) w W. na rzecz pozwanych A. C. i W. C. solidarnie 4.050 (cztery tysiące pięćdziesiąt) zł tytułem kosztów procesu za instancję odwoławczą.

(...)

UZASADNIENIE

Powód (...) Bank S.A. z siedzibą w W. w pozwie o zapłatę skierowanym przeciwko A. C. i W. C. wniósł o zasądzenie kwoty 123.706,83 zł solidarnie, z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, zasądzenie zwrotu kosztów sądowych w wysokości 1.547,00 zł oraz zasądzenie zwrotu kosztów postępowania.

Pozwani A. C. i W. C. wnieśli o oddalenie powództwa w całości; zasądzenie od strony powodowej na rzecz pozwanej A. C. kosztów procesu, w tym kosztów opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w wysokości 17,00 zł oraz kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych; rozpoznanie sprawy również pod nieobecność pozwanej lub jej pełnomocnika procesowego.

Wyrokiem z dnia 29 kwietnia 2019r. Sąd Okręgowy w Łomży zasądził od pozwanych A. C. i W. C. solidarnie na rzecz powoda (...) Banku S.A. w W. kwotę 123.706,83 zł. z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 22 stycznia 2019r. do dnia zapłaty (punkt I) oraz zasądził od pozwanych A. C. i W. C. solidarnie na rzecz powoda (...) Banku S.A. w W. kwotę 10.056 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu (punkt II).

Z ustaleń poczynionych przez Sąd Okręgowy wynikało, że pozwanych A. C. i (...) Bank S.A. z siedzibą w W. łączyła umowa kredytu gotówkowego przeznaczonego częściowo na spłatę innych kredytów - nr (...), która była zawarta między pozwanymi, a bankiem (...) S.A. S.A., z siedzibą w G..

Zgodnie z umową Bank udzielił kredytobiorcy kredytu gotówkowego w wysokości 139.933,97 zł udostępnionego na spłatę innych kredytów/pożyczek oraz na cele konsumpcyjne kredytobiorcy, stanowiącą całkowitą kwotę kredytu jaka kredytobiorca może w sposób dowolny dysponować, 16.652,14 zł na oprocentowanie prowizji od udzielonego kredytu. Kwota udzielonego kredytu która została wypłacona i od której Bank naliczał odsetki wynosiła 156.586,11 zł. Kredytobiorca upoważnił bank do przekazania kwoty udzielonego kredytu na

1. rachunek nr (...), w wysokości 108.409,97 zł,
2. rachunek nr (...), w wysokości 19.745,00 zł,
3. rachunek nr (...), w wysokości 9.679,00 zł

na spłatę innych kredytów/pożyczek. Strony ustaliły, że pozostałą kwotę kredytu przeznaczoną na cele konsumpcyjne w wysokości 2.100,00 zł, kredytobiorca otrzyma w formie wypłaty w kasie. Kredyt był oprocentowany według stałej stopy procentowej w wysokości 4,90 %w skali roku. Zgodnie z § 3 pkt. 9 umowy na całkowitą kwotę do zapłaty w wysokości 194.537,53 zł, składały się: kwota kredytu w wysokości 139. 933,97 zł, prowizja od udzielonego kredytu w wysokości 16.652,14 zł, należne Bankowi za cały okres kredytowania odsetki w wysokości 37.951,42 zł, wyliczone od kwoty udzielonego i wypłaconego kredytu w wysokości 156.586,11 zł. W punkcie zaś 11 wskazano, że rzeczywista roczna stopa oprocentowania kredytu wynosi 8,00 %. Strony ustaliły, że umowa obowiązywała strony 108 miesięcy, kredyt miał być spłacany w równych ratach, a zobowiązania wynikające z Umowy o kredyt zostaną wypełnione w terminach określonych w umowie. Kredytobiorca zobowiązał się dokonywać spłaty kredytu wraz odsetkami oraz należnymi opłatami i prowizjami zgodnie z zasadami określonym w treści umowy w ratach miesięcznych w wysokości 1.801,28 zł. płatnych do 21 dnia każdego miesiąca, poczynając od 2015-10-21, z zastrzeżeniem, iż pierwsza rata kredytu wynosi 1801,28 zł. a ostatnia rata kredytu wynosi 1800,57 zł.

Zgodnie z § 8 umowy bank mógł wypowiedzieć umowę w przypadku niedotrzymania przez kredytobiorcę warunków udzielenia kredytu albo w razie utraty przez kredytobiorcę zdolności kredytowej. W takim przypadku termin wypowiedzenia wynosi 30 dni, a bank zawiadamiał kredytobiorcę o wypowiedzeniu umowy kredytu w formie pisemnej listem poleconym.

Od roku 2018 pozwani zaprzestali terminowych spłat kredytu, ostatni przelew na rzecz zobowiązania miał miejsce 23.01.2018 r. w wysokości 1.805 zł. Po tym czasie wpłaty stanowią przeksięgowanie, ostatnie z nich na kwotę 1.550 zł z dnia 16.05.2018 r.

Zgodnie z planem podziału Bank (...) z siedzibą w G. został przejęty przez (...) Bank S.A. z siedzibą w W..

Pismem z dnia 29 maja 2018 r. powód wezwał pozwanych do uregulowania nieuiszczonej kwoty wynikającej z zaciągniętego zobowiązania, a następnie kolejnym pismem z dnia 20.06.2018 r. wezwał pozwanych do uregulowania wymagalnego zadłużenia wynikającego z przedmiotowej umowy w terminie 7 dni od otrzymania wezwania, wskazując, że nieuregulowanie zobowiązania może skutkować wypowiedzeniem umowy wraz z żądaniem natychmiastowej spłaty całości zobowiązania.

Ponieważ zobowiązanie nie zostało uregulowane, powód skierował w dniu 21.07.2018 r. do pozwanych „warunkowe wypowiedzenie umowy kredytowej nr (...)”. W piśmie określił pozwany 14 dniowy termin spłaty zaległości, poinformował o możliwości złożenia w terminie 14 dni roboczych od dnia otrzymania pisma wniosku o restrukturyzację zadłużenia. Podkreślił, iż w przypadku nie skorzystania z przysługujących uprawnień, wypowiada umowę kredytu z zachowaniem 30-dniowego okresu wypowiedzenia, rozpoczynającego się od dnia w którym upłynął 14 dniowy termin. Jednocześnie powód w piśmie tym zaznaczył, że w przypadku nieuregulowania zadłużenia przeterminowanego bądź uregulowania go w niepełnej wysokości, umowa zostanie rozwiązana wraz z upływem okresu wypowiedzenia, a całość zobowiązań wynikających z umowy zostanie postawiona w stan wymagalności. Pozwani wskazane pisma odebrali 26.07.2018 r.

W dniu 26.07.2018 r. pozwani sporządzili wniosek o restrukturyzację zadłużenia, który nie został zaakceptowany przez powoda.

Przedsądowym wezwaniem do zapłaty z 19 października 2018 r. powód wezwał każdego z pozwanych do zapłaty wymagalnego zadłużenia z tytułu umowy kredytowej nr (...) wskazując, że zadłużenie wynosi 123.107,61 zł w tym: kapitał 119.829,14 zł, odsetki umowne 2.960,28 zł odsetki karne 311,99 zł, opłaty 6,2 zł. W piśmie określono 7 dniowy termin na uregulowanie wskazanych należności oraz nr rachunku bankowego do spłaty należności. W piśmie zastrzeżono, że w przypadku braku spłaty zadłużenia w wyznaczonym terminie, sprawa zostanie skierowana na drogę postępowania sądowego. Koszty postępowania sądowego i egzekucyjnego w całości zaś obciążają dłużnika. Pisma te zostały odebrane przez pozwanych osobiście w dniu 7 listopada 2018 r.

Sąd Okręgowy ustalił następnie, że zgodnie z wyciągiem ksiąg (...) Banku S.A. z dnia 6.11.2018 r. W. C. i A. C. posiadają solidarne zadłużenie w wysokości 123.706,83 zł z tytułu umowy kredytu z dnia 21.09.2015 r. Od dnia 6.11.2018 bankowi należą się odsetki ustawowe za opóźnienie, naliczane od kwoty zadłużenia przeterminowanego tj. kwoty z tytułu niespłaconego zadłużenia w wysokości 123.706.83 zł.

W tak ustalonym stanie faktycznym powództwo w ocenie Sądu Okręgowego zasługiwało na uwzględnienie. Wskazywał, że powód udowodnił fakt zawarcia umowy kredytu z pozwany przedkładając do akt umowę kredytu gotówkowego nr(...) z dnia 21 września 2015 r., jak również dołączony do umowy prognozowany harmonogram spłat kredytu, którego odbiór został potwierdzony przez pozwanych, jak również podpisany przez pozwanych formularz informacyjny dot. kredytu konsumenckiego. Nie budził wątpliwości Sądu I instancji fakt nieterminowego dokonywania spłat, na co wskazywały przedłożone przez powoda dokumenty tj. „historia rachunku kredytowego nr (...)” oraz „historia rachunku numer (...)dedykowanego dla spłaty zobowiązania z tytułu umowy nr (...)”, jak też wysokość zadłużenia pozwanych względem strony powodowej, wynikająca z wyciągu z ksiąg banku sporządzonego 6 listopada 2018 r.

Odpowiedzialność pozwanych, zdaniem Sądu Okręgowego, wynikała z zawarcia z powodem w dniu 21 września 2015 r. umowy kredytu gotówkowego oraz faktu nie wywiązywania się pozwanych z zobowiązania spłaty otrzymanego kredytu. Pozwani nie uregulowali bowiem terminowo kredytu, pomimo wysyłanych przez powoda wezwań do zapłaty. Powód skutecznie wypowiedział umowę kredytu i postawił w stan wymagalności całość zobowiązania. Wypowiedzenie umowy nie było dokonane w sposób nagły i zaskakujący dla kredytobiorcy, było dokonane po wyczerpaniu środków mniej dolegliwych czyli odpowiednich wezwań. Powód przed wypowiedzeniem umowy wzywał pozwanych do uregulowania przeterminowanej należności, zaś „warunkowe wypowiedzenie umowy”, stanowiło

szansę dla pozwanych spłaty zobowiązania. Zastrzeżenie warunku zostało uczynione przez stronę powodową na korzyść pozwanej. Dawało to bowiem pozwanej możliwość doprowadzenia do kontynuacji stosunku kredytowego, co w przypadku wypowiedzenia bezwarunkowego nie byłoby możliwe. Z tego samego względu oświadczenie powoda nie stwarzało jakiegokolwiek niepewności w sytuacji prawnej strony pozwanej. Tym samym w niniejszej sprawie brak podstaw, by zastrzeżenie warunku przy oświadczeniu o wypowiedzeniu umowy uznać za niedopuszczalne jako stojące w sprzeczności z istotą czynności prawnej. Jednocześnie pozwani skorzystali ze złożenia wniosku o restrukturyzację czyli zrozumieli treść złożonego oświadczenia o wypowiedzeniu umowy.

Sąd Okręgowy wywodził, że stosownie do art. 471 k.c. dłużnik obowiązany jest do naprawienia szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania, chyba że niewykonanie lub nienależyte wykonanie jest następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Natomiast zgodnie z art. 366 k.c. kilku dłużników może być zobowiązanych w ten sposób, że wierzyciel może żądać całości lub części świadczenia od wszystkich dłużników łącznie, od kilku z nich lub od każdego z osobna, a zaspokojenie wierzyciela przez któregokolwiek z dłużników zwalnia pozostałych (solidarność dłużników). Aż do zupełnego zaspokojenia wierzyciela wszyscy dłużnicy solidarni pozostają zobowiązani.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy zasądził solidarnie od pozwanych A. C. i W. C. na rzecz powoda dochodzoną pozwem kwotę w wysokości 123.706,83 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 22 stycznia 2019 r. do dnia zapłaty. O odsetkach orzeczono na podstawie art. 359 § 1 k.c. i 481 § 1 k.c.

Stosownie do rozstrzygnięcia pozwani zostali obciążeni całością kosztów procesu na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. na które składały się opłata od pozwu oraz wynagrodzenie pełnomocnika powoda obliczone na podstawie § 2 ust. 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r., opłata od pełnomocnictwa.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego w Łomży z dnia 29 kwietnia 2019 roku wnieśli pozwani, którzy zaskarżyli wyrok w całości i zarzucili mu:

1) naruszenie przepisów prawa materialnego mających istotny wpływ na wynik rozstrzygnięcia, tj. art. 75c ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (Dz. U. 1997 Nr 140 poz. 939 ze zm.) poprzez niewłaściwą wykładnię przepisu oraz dopuszczenie połączenia w jednym dokumencie dwóch instytucji prawa bankowego, tj. wezwania do zapłaty poprzedzającego oświadczenie o przedterminowym wypowiedzeniu umowy przez bank z wypowiedzeniem umowy kredytu, co czyniło postępowanie upominawcze przeprowadzone przez bank w stosunku do pozwanych iluzorycznym, zaś samo wypowiedzenie umowy kredytowej nr (...) - niejednoznaczny;

2) naruszenie przepisów prawa materialnego mających istotny wpływ na wynik rozstrzygnięcia, tj. art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 89 k.c. poprzez ich niewłaściwą wykładnię skutkującą uznaniem, iż dokonanie wypowiedzenia umowy kredytowej pod warunkiem rozwiązującym jest dopuszczalne w przedmiotowym stosunku, podczas gdy oświadczenie o wypowiedzeniu umowy z zastrzeżeniem warunku stoi w sprzeczności z istotą czynności prawnej, której celem jest definitywne uregulowanie łączącego strony stosunku prawnego.

W oparciu o powyższe, wnieśli o:

- zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości z uwagi na brak wymagalności roszczenia nim objętego, względnie zaś o przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji z uwagi na wyżej podniesione zarzuty skarżących (pозwanych),***
- zasądzenie od strony pozwanej na rzecz strony powodowej zwrotu kosztów postępowania przed sądem I instancji oraz kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.***

SĄD APELACYJNY USTALIŁ I ZWAŻYŁ, CO NASTĘPUJE:

Apelacja pozwanych zasługiwała na uwzględnienie.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd Okręgowy poczynił w niniejszej sprawie prawidłowe ustalenia faktyczne jednakże nie dokonał w pełni właściwej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego tj. treści wypowiedzenia umowy kredytowej z dnia 21 lipca 2018 roku (wypowiedzenie k. 64 akt).

Trafnie Sąd Okręgowy ustalił, że powód w niniejszej sprawie wykazał, że pozwani nie wywiązali się z zawartej umowy i nie dokonywali spłat rat kredytowych określonych w umowie. Nie trafnie jednak uznał, że powód zdołał wykazać, że roszczenie o zwrot należności z tytułu umowy kredytu zaktualizowało się z chwilą jego wypowiedzenia.

Powód dokonał bowiem wypowiedzenia umowy kredytu w wadliwy sposób. Sąd Apelacyjny dostrzega bowiem, iż w treści wypowiedzenia umowy kredytu przewidziano szereg warunków spłaty zadłużenia, a samo wypowiedzenie umowy kredytu określone zostało warunkowo i to w sposób niejasny dla osób o podstawowej wiedzy w zakresie bankowości, do jakich należy zaliczyć pozwanych. Nie sposób nie dostrzec było także analizując treść wypowiedzenia określonego jako „Warunkowe wypowiedzenie umowy kredytowej Nr (...)”, że powyższe wypowiedzenie zawierało nie tylko wezwanie do spłaty zaległości, ale także informację o możliwości złożenia w terminie 14 dni roboczych od dnia otrzymania powyższego pisma, wniosku o restrukturyzację zadłużenia. Nadto, bezspornym w okolicznościach sprawy było, że wypowiedzenie umowy Bank uzależnił od nieskorzystania przez pozwanego z uprawnień określonych za pomocą przepisu prawa bankowego tj. art. 75c, którego treści jednak nie przytoczył w treści wypowiedzenia. Jednocześnie wskazał, że w przypadku nieskorzystania z uprawnień, o których mowa w art. 75 c ustawy Prawo bankowe wypowiada umowę z zachowaniem 30-dniowego okresu wypowiedzenia, rozpoczynającego się od dnia, w którym upłynął termin 14 dni roboczych, licząc od daty doręczenia niniejszego pisma. Powód nie poinformował przy tym pozwanych o skutkach negatywnie rozpoznanego wniosku o restrukturyzację kredytu. Jest to o tyle istotne, że w niniejszej sprawie pozwani skorzystali z uprawnień wskazanych w art. 75c i złożyli w dniu 26 lipca 2018 roku wniosek o restrukturyzację zadłużenia, jak twierdzą w przeświadczeniu, że wniosek o restrukturyzację zadłużenia niweczy skutki wypowiedzenia umowy z dnia 23 lipca 2018 roku (wniosek k. 109 akt).

Oświadczenie woli powoda o wypowiedzeniu umowy kredytowej, w którym połączono w jednym piśmie wezwanie do zapłaty, określono 14 dniowy termin do wystąpienia z wnioskiem o restrukturyzację zadłużenia i jednocześnie wskazano, że stanowi ono wypowiedzenie umowy jeśli pozwany nie zadośćuczyni obowiązкови zapłaty i nie złoży wniosku o restrukturyzację, w ocenie Sądu Apelacyjnego nie jest wypowiedzeniem jednoznacznym. Z tak sformułowanego oświadczenia Banku, nie sposób bowiem wywnioskować kiedy ostatecznie nastąpią jego skutki, od kiedy biegnie 30 - dniowy termin wypowiedzenia, jaka kwota wykorzystanego kredytu i odsetek będzie wymagalna z chwilą upływu terminu wypowiedzenia i to w sytuacji gdy wypowiedzenie umowy kredytowej stanowi bardzo dotkliwe dla kredytobiorców uprawnienie kształtujące Banku w stosunku kredytowym, bo jego wykonanie może doprowadzić do zakończenia tego stosunku przed pierwotnie ustalonym okresem spłaty kredytu.

D. treść wypowiedzenia, zdaniem Sądu Apelacyjnego musi być jasna i zrozumiała. W niniejszej sytuacji wątpliwości co do skuteczności wypowiedzenia potęgowały jeszcze informacje jakie wynikały z treści pisma Banku z dnia 20 sierpnia 2018 roku skierowanego do pozwanych w odpowiedzi na złożony przez nich wniosek o restrukturyzację posiadanego w (...) Bank S.A. zobowiązania, w którym co prawda powód informował pozwanych, że po szczegółowej analizie podjął decyzję negatywną co do możliwości zmiany warunków zadłużenia, ale jednocześnie wskazywał, iż istnieje możliwość ponownego wnioskowania o restrukturyzację zobowiązań w przypadku poprawy sytuacji finansowej bądź możliwości przedstawienia dodatkowego zabezpieczenia kredytu, np. przystąpienie do Umowy lub poręczenie spłaty przez osobę posiadającą zdolność kredytową lub ustanowienie hipoteki na nieruchomości (pismo Banku z dnia 20 sierpnia 2018 r. k. 107 akt).

Podkreślenia także wymaga, że brak jest jednolitości poglądów doktryny i orzecznictwa w kwestii, czy wypowiedzenie umowy kredytowej pod warunkiem niezapłacenia zadłużenia jest ważne. Prezentowany jest pogląd, który podziela Sąd

Apelacyjny w niniejszym składzie, że nie została wyłączona, co do zasady, dopuszczalność zastrzeżenia warunku także w jednostronnej czynności prawnej obejmującej wypowiedzenie umowy, a warunkiem takim może być spełnienie świadczenia (vide: wyrok Sądu Najwyższego z 8 września 2016 r., sygn. akt II CSK 750/15, LEX nr 2182659). Należy jednak zaznaczyć, że i wówczas wskazuje się jednak na potrzebę dokonywania oceny skuteczności oświadczenia o wypowiedzeniu umowy o kredyt pod warunkiem niezapłacenia zadłużenia w kontekście postanowień konkretnej umowy. Podkreśla się, że zastosowaniu takiego sposobu rozwiązania umowy sprzeciwiać się może jej trwały charakter, dokonanie wypowiedzenia bez wypełnienia wymaganych czynności upominawczych, czy niejasna sytuacja w odniesieniu do czasu i zakresu skuteczności takiego oświadczenia (vide: wyrok Sądu Najwyższego z 8 września 2016 r., sygn. akt II CSK 750/15, LEX nr 2182659).

Stąd w ocenie Sądu Apelacyjnego - niejasny sposób sformułowania treści wypowiedzenia powodował, że przedmiotowe wypowiedzenie pozwanym umowy kredytowej nie mogło być uznane za skuteczne. Skoro więc umowa o kredyt nie została pozwanym skutecznie wypowiedziana, to należało uznać że jest umową ważną i nadal wiąże strony. Nie istniały więc podstawy do żądania zwrotu całego świadczenia, jakie pozwany otrzymał w ramach tej umowy. Z tych przyczyn, powództwo nie mogło zostać uwzględnione.

Z uwagi na powyższe, apelacja pozwanych podlegała uwzględnieniu na podstawie art. 386 par. 1 k.p.c.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. kierując się zasadą odpowiedzialności za wynik procesu w zw. z §10 ust. 1 pkt.2) w zw. z § 2 pkt.6) rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2018r. poz. 265).

(...)